

Te gek voor woorden, noemt voormalig basisschoolleerkracht, docent en trainer **Emiel van Doorn** het feit dat inclusieve scholen in Nederland de uitzondering zijn. Want in zijn ogen is het de omgekeerde wereld, dat kinderen met en zonder beperking niet samen naar school gaan. Zelf ging Van Doorn op buitenlandse scholen kijken hoe het wel kan. Maar hij is ook van mening dat we de oplossing voor passend of inclusief onderwijs in onze eigen cultuur moeten zoeken.

INTERVIEW: IEDER KIND KAN GROEIEN, VINDT VOORVECHTER INCLUSIE

“Dit passend onderwijs is een slap aftreksel”

Anja Klein

Als Emiel van Doorn in de jaren zeventig had geluisterd naar zijn leerkrachten, dan waren zijn talenten verloren gegaan en was hij nu ‘kruideniershulpje’ geweest. In plaats van een van de voorvechters van inclusief onderwijs. En niet alleen van onderwijs, maar van inclusie in het algemeen: “Dat is dat kinderen kunnen opgroeien, regulier onderwijs volgen en werk vinden in hun eigen omgeving. Zonder uitzonderingen te maken.”

Recht van spreken

Een hemelbestormer, wordt hij regelmatig genoemd. Niet vreemd, want Van Doorn schuwt de stevige uitspraken niet. Tijdens het interview rollen gepassioneerde woorden als “We gooien in Nederland talent weg” en “De docent creëert zijn eigen werkdruk” in snel tempo uit zijn mond. Van Doorn heeft recht van spreken. Als leerling uit het bijzonder lager

onderwijs (tegenwoordig speciaal onderwijs) heeft hij naar eigen zeggen ‘de lange route’ afgelegd naar waar hij nu op bijna 60-jarige leeftijd staat. Zonder littekens, maar met een enorme gedrevenheid om

“We zijn passend onderwijs gaan invullen met oude boeken”

de kinderen van nu die omweg te besparen. En hun talenten niet verloren te laten gaan. “Daarbij komt dat we in onze participatiesamenleving iedereen nodig zullen hebben, met veel meer gereedschap dan taal en rekenen.”

Geen paradigmashift

Passend onderwijs is niet de stap naar inclusief onderwijs, denkt Van

Doorn. In ieder geval niet zoals het nu ingericht is. “Ik vind het een slap aftreksel. We zijn passend onderwijs gaan invullen met oude boeken. Je krijgt kinderen met gedrags- en leerproblemen binnen, terwijl we de rest hetzelfde hebben gehouden.”

Continu toetsen

Waar gaat het volgens Van Doorn mis? Net als andersdenkenden in het sociaal domein wijst Van Doorn erop dat bij de komst van het passend onderwijs in 2014 de paradigmashift uitbleef. Normering vereist nog steeds dat kinderen het liefst allemaal op groep 8-niveau uitstromen van de basisschool. Ook het continu toetsen van kinderen houdt de lat voor kind en docent hoog. Weliswaar blijft het kind met de beperking nu vaker binnen de schoolmuren van het regulier onderwijs, maar we zijn niet echt anders naar hem of haar gaan kijken. De focus ligt nog op de beperking.

Als ontwikkelaar en trainer van ‘mediërend leren’ heeft Emiel van Doorn duidelijke ideeën over hoe het wel kan. Bij mediërend leren gaat het vooral om de ontmoeting met het kind, het aansluiten bij zijn of haar mogelijkheden, en samenwerken. “Door samen met het kind naar zijn talenten, kwaliteiten én zijn beperkingen te kijken, krijgt het kind een concreet beeld van zichzelf. Houd als leerkracht positieve gesprekken met het kind. Want het draait om de ontmoeting en dan zie je gebeuren dat die beperking vanzelf een plek krijgt.” Mediërend leren vindt zijn weg in Nederland, met de Eindhovense basisschool de Korenaar en de Roosendaalse basisschool Kroevendonk als voorbeelden.

Voeten in de klei

Van Doorn deelt zijn deskundigheid door trainingen en individuele begeleiding te geven in het onderwijs, instellingen voor zorg & welzijn en sociale werkvoorzieningen. Zijn mailbox zit dan ook

“We zijn niet anders gaan kijken, de focus ligt nog op de beperking”

vol met aanvragen van ouders die zich aangesproken voelen door zijn visie op hun kind. Maar hij houdt ook graag zijn voeten in de klei. In zijn agenda staat elke week stevast een afspraak met een leerkracht, ouders én een kind. “Altijd samen met het kind, want een gesprek voer je nooit óver het kind. Zet het kind centraal: je doet het samen of je doet het niet.”

Met kleine en grote stappen op weg naar inclusie

Traditionele paden loslaten maakt andere antwoorden mogelijk, vindt Emiel van Doorn. Nederland heeft volgens hem een vrij commercieel onderwijssysteem, waarin steeds weer nieuwe methodes leidend zijn. Hij noemt het onderwijs bovendien ‘dichtgegooid met protocollen en procedures’.

Wat wil je echt?

Loskomen daarvan is lastig en toch ligt daar volgens hem een belangrijke sleutel. Fanatiek: “Ik ben trots op de Nederlandse docent, maar wees ook kritisch. Wat wil je echt? Heb lef, schrap en schaf af!”

Van Doorn is er een groot voorstander van om kinderen elkaar te laten ondersteunen. “De hoogste vorm van leren is de stof kunnen uitleggen aan een ander. Leer als docent de kinderen zelf uitleggen. Het kind dat de stof net doorheeft, kan het vaak het beste uitleggen. Geef kinderen geen vaste plek in de klas, maar laat hen door de dag heen steeds een ander leermaatje kiezen. Haal wat dingen terug die vroeger goed werkten, zoals de bus-opstelling. En geef het kind vertrouwen dat hij iets kan. Dan gaat hij met grootst mogelijke glimlach de deur uit.”

Wanneer hij zelf een kind begeleidt, houdt hij het simpel. Van Doorn schrijft ter plekke met het kind een plan. Niet meer dan één A4 en nooit meer dan twee doelen. Daarin staat ook: wat kun jij doen om je eigen doelen te halen? Tegen leerkrachten en intern begeleiders zegt hij: “Gooi het dossier aan de kant en kom eens met een leeg formulier in de hand binnen. Houd een open gesprek, waarin je jezelf en je liefde voor je vak en het kind toont. Dan voelt het kind zich gezien en gehoord. En kan hij binnen zijn eigen kunnen mooie stappen zetten en straks een bijdrage leveren aan de maatschappij.”

Ieder kind kan groeien

Scholen kunnen zelf veel doen op weg naar inclusie (zie kader). Vooral door de oplossing in onze eigen cultuur te zoeken. Door ideeën uit de ontwikkelingspsychologie te halen, want ieder kind kan groeien volgens Van Doorn. Ook raadt hij aan om over de grens van het werkveld te kijken: naar de sociale werkvoorziening, psychia-

trie en jeugdgevangenissen. Daar wordt veel meer aangesloten bij talenten, omdat er anders weinig uit deze mensen komt.

Eigen oplossingen

Het gaat erom beperkingen niet weg te poetsen, maar een kind er

“Gooi het dossier eens aan de kant en kom met een leeg formulier”

zijn eigen oplossingen voor te laten verzinnen. Van Doorn is er het levende voorbeeld van. Ook nu hoort zijn dyslexie bij zijn dagelijkse leven, maar zijn PowerPointpresentaties en boeken zien er volgens zijn studenten *pico bello* uit. Met hulp van meelezers en co-auteurs bedacht hij daar zijn eigen oplossing voor. En dat gunt Emiel van Doorn ieder kind.